

Мишљење о процени ризика корупције у одредбама Нацрта закона о основама система образовања и васпитања

I Општа процена ризика корупције

Министарство просвете, науке и технолошког развоја припремило је Нацрт закона о основама система образовања и васпитања (у даљем тексту: Нацрт закона).

Нацртом закона уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих, друга питања од значаја за образовање и васпитање, као и радни односи запослених у установи.

Према образложењу, Нацртом закона омогућава се систематичан, рационалан и поступан приступ променама образовно-васпитног система, уз свеобухватно сагледавање процеса, од почетка до краја школовања. Како је истакнуто, циљ доношења новог закона је и постизање оптималних резултата у свакој од етапа образовања, док се, истовремено, отвара могућност континуиране провере, анализе и унапређивања остварених наставних садржаја.

У Националној стратегији за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године констатовано је да су у области образовања и васпитања посебно ризична на корупцију дискрециона овлашћења директора у погледу запошљавања кадрова, поступка јавних набавки, организација екскурзија и издавања школских просторија. Овим стратешким документом формулисани су циљеви који се, поред осталог, тичу измене правног оквира за избор, положај и овлашћења директора основних и средњих школа. Имајући у виду наведено, Ревидираним акционим планом за спровођење поменуте стратегије предвиђена је мера које се тиче измена Закона о основама система образовања и васпитања тако да се уведе законска обавеза избора, периодичне евалуације рада и учинка директора и наставног особља у свим школским установама, на основу објективних, јасних, прецизних и унапред познатих критеријума, уз напомену да је њихова дискрециона овлашћења неопходно ограничити у највећој могућој мери објективним, прецизним, јасним и унапред познатим критеријумима, као и да њихове дискреционе одлуке морају бити образложене и транспарентне. С друге стране, важно је напоменути да је у извештају *Јачање интегритета и борба против корупције у образовању – Србија*, који је *OECD* објавила 2012. године, поред осталог, наведено да нормативни оквир у Републици Србији није у потпуности подобан да омогући транспарентан рад школа и употребу тзв. сопствених средстава школских установа. Наиме, како је истакнуто, правни оквир не одређује довољно јасно шта су дозвољени извори школских прихода, а финансијска контрола школских прихода није довољно јака да би била адекватна и савладала ниво прилива сопствених средстава у систем. Додатно, указано је да је неопходно увести контролу управљања средствима која установе остварују од донација, спонзора, као и средствима добијених од родитеља и јединице локалне самоуправе.

Иако су Нацртом закона, поред осталог, прецизиране надлежности директора, секретара и органа управљања установе, те у извесној мери и њихове одговорности, постоји низ значајних питања са становишта спречавања корупције која нису, или нису на адекватан начин, уређена. На пример, Нацртом закона није на адекватан начин уређена контрола управљања средствима која установе добијају од донација, спонзора, као и средствима добијених од родитеља и јединице локалне самоуправе, нити је обезбеђена транспарентност података о располагању установа финансијским средствима која се стичу из републичког

буцета, буцета локалне самоуправе, односно приходима од проширене делатности. С друге стране, имајући у виду да је Нацртом закона прописано формирање различитих комисија које, поред осталог, учествују у процесу доношења одлука о избору директора установе и пријему у радни однос стручног особља, јасно је да постоји опасност да у њиховом раду дође до случајева потенцијалног или стварног сукоба интереса, трговине утицајем или неке друге форме коруптивног понашања. Међутим, Нацрт закона не садржи мере за управљање сукобом интереса приликом избора директора, запошљавања и радног ангажовања стручног особља у установама.

Посебан проблем представља чињеница да су одређене обавезе релевантних субјеката у области система образовања и васпитања непрецизно формулисане што у великој мери онемогућава адекватно прописивање и утврђивање њихове одговорности. Овакве обавезе се у пракси релативизују, тј. имају декларативни карактер, имајући у виду да нису праћене одговарајућом одговорношћу — дисциплинском или прекршајном.

Поред поменутих, Нацрт закона садржи и низ других недостатака и ризика корупције, који се, пре свега односе на употребу непрецизних формулација; непостојање прецизно одређених услова и/или критеријума или елемената критеријума за предлагање, избор или именовање лица за чланове разних колективних тела, функције или радно ангажовање; давање широких дискреционих овлашћења установама и министру, као и препуштање министру да велики број значајних питања уреди својим актима, иако је неопходно да та питања буду детаљније регулисана законским одредбама. На крају, напомињемо да се у казним одредбама Нацрта закона у два случаја врши погрешно упућивање на његове друге одредбе. Конкретно, у члану 191. став 1. тачка 5. врши се погрешно упућивање на члан 66. Нацрта закона, док се у члану 191. став 1. тачка 7. погрешно упућује на члан 103. Нацрта закона.

II Процена ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона

У овом делу мишљења следи приказ ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона.

Основне одредбе

Члан 4.

Овај члан односи се на право на бесплатно образовање. Према ставу 3, лице са изузетним способностима млађе од 17 година може да стиче средње образовање или образовање за рад у својству ванредног ученика, *ако оправда немогућност редовног похађања наставе, уз сагласност министра надлежног за послове образовања и васпитања*. С обзиром на то да Нацртом закона нису прописани критеријуми, нити елементи критеријума, које ће министар користити приликом одлучивања о томе да ли ће дати сагласност, тј. како ће проценити да ли је *оправдана немогућност редовног похађања наставе*, предложеним решењем министру су дата широка дискрециона овлашћења приликом одлучивања о овом питању. Имајући то у виду, Нацртом закона потребно је прописати критеријуме, или елементе критеријума за поступање министра по овом питању.

Ставом 8. предвиђено је да висину школарине утврђује Министарство, према врстама образовања и васпитања, с тим да се поједини ванредни ученици – лица старија од 17 година, *могу ослободити плаћања школарине, ради постизања пуне равноправности у стицању*

образовања и васпитања. Предложено решење није довољно јасно и оставља простор за различита тумачења у пракси. Наиме, Нацртом закона нису одређени критеријуми према којима ће Министарство одређивати висину школарине, нити је прецизирано ко ће и по којим критеријумима одлучивати о томе да ли ће неки ванредни ученик бити ослобођен плаћања школарине или не. Како би се отклонили ови недостаци, неопходно је изменити ову одредбу тако што ће се предвидети критеријуми према којима ће Министарство одређивати висину школарине и прописати ко и по којим критеријумима одлучује о ослобођењу од плаћања школарине.

Члан 14.

Овим чланом уређено је остваривање образовно-васпитног рада. Ставом 5. прописано је да *део програма образовања и васпитања у практичној настави може да остварује привредно друштво, друго правно или физичко лице, у складу са посебним законом.* Нацртом закона, међутим, нису прописани ни минимални услови које би поменути субјекти морали да испуне како би могли да учествују у остваривању програма образовања и васпитања у практичној настави. Имајући у виду наведено, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прописати минимални услови које привредно друштво, друго правно или физичко лице морају да испуне како би могли да учествују у остваривању програма образовања и васпитања у практичној настави.

Одредбе о остваривању образовања и васпитања

Члан 19.

Овај члан тиче се уписа ученика у средњу школу. Ставом 1. предвиђено је да се у први разред средње школе уписују лица са стеченим основним образовањем и васпитањем, у складу са посебним законом, док је у ставу 3. наведено да *поједина лица или групе лица* могу да се упишу у средњу школу *под повољнијим условима* ради постизања пуне равноправности у стицању образовања и васпитања, *у складу са мерилима и по поступку који пропише министар.* Овом одредбом није прецизније одређено која лица, односно групе лица имају право на упис у средњу школу *под повољнијим условима*, нити шта подразумевају *повољнији услови.* С друге стране, предложеним решењем у потпуности је препуштено министру да својим актом уреди *мерила и поступак* за упис у средњу школу *под повољнијим условима* ради постизања пуне равноправности. Имајући у виду наведено, Нацртом закона неопходно је појаснити која лица, односно групе лица могу да се упишу у средњу школу под прецизно одређеним повољнијим условима ради постизања пуне равноправности, те, макар делимично, уредити мерила и поступак у којем ће се одредити ова лица или групе лица.

Члан 28.

Овај члан односи се на школску и радну годину. Према ставу 6, школски календар прописује министар до 1. јуна текуће године за наредну годину. С друге стране, ставом 5. предвиђена је могућност измене школског календара. Конкретно, предвиђено је да школски календар *може* да се мења: *у изузетним случајевима по одлуци министра*, односно на захтев школе или јединице локалне самоуправе, уз сагласност министра. Нацртом закона, међутим, није прецизније одређено који су то *изузетни случајеви* због којих министар има могућност (не и обавезу) да донесе одлуку о промени школског календара ког сам прописује, нити је прецизније одређено у којим случајевима ће школа или јединица локалне самоуправе поднети захтев за измену школског календара, односно којим критеријумима ће се министар руководити приликом одлучивања о том захтеву. Додатно, с обзиром на то да министар,

иначе, прописује школски календар, нејасно је зашто се предлаже да он даје сагласност поводом захтева школе или јединице локалне самоуправе, уместо да доноси одлуку. Имајући у виду да су предложеним решењем свим субјектима који учествују у поступку промене школског календара дата широка дискрециона овлашћења, препорука је да се Нацртом закона прецизно одреди у којим ситуацијама школе и јединице локалне самоуправе могу поднети захтев за промену школског календара; којим критеријумима ће се руководити министар приликом одлучивања о таквом захтеву, као и шта се сматра *изузетним случајевима* због којих ће министар, без претходно поднетог захтева, изменити школски календар.

Одредбе о развоју, обезбеђивању и унапређивању квалитета образовања и васпитања

Члан 32.

Овај члан тиче се врста савета. Ставом 2. и ставом 3. предвиђено је да су Национални просветни савет и Савет за стручно образовање и образовање одраслих *дужни да међусобно сарађују и да приликом разматрања питања која су од заједничког интереса усклађују своје ставове*, као и да су, када разматрају питања која су од општег значаја за област образовања, дужни да *обезбеде усаглашене ставове са одговарајућим саветом у чијој су надлежности питања развоја високог образовања*. Ове одредбе нису довољно прецизне, имајући у виду да остаје нејасно која се сва питања сматрају питањима *од заједничког интереса*; шта подразумева *усаглашавање ставова*, односно *обезбеђење усаглашених ставова*; у ком року су савети дужни да *да обезбеде усаглашене ставове*, као и која је санкција за руководиоце савета, уколико не дође до усаглашавања ставова. Како би се отклонили поменути недостаци, неопходно је прецизирати и допунити ове одредбе.

Ставом 4. прописано је да су поменути савети дужни да подносе извештај о свом раду и о стању у области образовања и васпитања Влади и Министарству *најмање два пута годишње, а на захтев Министарства и чешће*. Овим одредбама, међутим, нису предвиђени рокови за подношење редовних извештаја савета и извештаја по захтеву Министарства. Додатно, предложеним решењем није јасно одређено у којим ситуацијама ће Министарство бити дужно да захтева достављање извештаја савета. Имајући у виду наведено, препорука је да се ове одредбе допуне тако што ће се прописати рокови за подношење редовних извештаја савета и извештаја по захтеву Министарства, те прецизирати у којим ситуацијама ће Министарство бити дужно да захтева достављање ванредних извештаја савета.

Према ставу 5, Национални просветни савет и Савет за стручно образовање и образовање одраслих *могу да образују сталне и повремене комисије из реда наставника, васпитача, стручних сарадника и других истакнутих стручњака и научника*, у складу са пословником, док је у ставу 6. наведено да сталне комисије могу да се образују и за питања образовања и васпитања *од посебног интереса за националне мањине*. Предложеним решењем, међутим, није прецизирано који ће се критеријуми користити приликом одлучивања да ли ће доћи до формирања сталних и привремених комисија и за која питања могу бити образоване ове комисије. С друге стране, овим одредбама нису прописани довољно прецизни услови и критеријуми, или елементи критеријума, које ће савети користити приликом избора чланова поменутих комисија, с обзиром на то да је, поред осталог, формулација *других истакнутих стручњака и научника* уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси. У циљу отклањања поменутих недостатака, неопходно је прецизирати одредбе о сталним и повременим комисијама савета тако што ће се прописати критеријуми за одлучивање о

њиховом формирању, као и јасни услови и критеријуми за избор њихових чланова.

Ставом 12. предвиђено је да се председник савета бира *из реда стручњака из области образовања и васпитања*, које именује Влада. На овај начин, Влади су дата широка дискрециона овлашћења по питању именовања председника савета. Наиме, формулација *из реда стручњака из области образовања и васпитања* је уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси, док Нацртом закона нису прописани додатни услови, критеријуми, или елементи критеријума, које ће Влада користити приликом именовања председника савета. Имајући то у виду, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се предвидети додатни услови и критеријуми, или елементи критеријума, за именовање председника савета.

Члан 33.

Овим чланом уређено је питање састава Националног просветног савета. Према ставу 3, чланове Националног просветног савета именује Влада са листа предлагача: Српске академије наука и уметности, Матице српске, Конференције универзитета Србије, струковних удружења, стручних друштава и четири репрезентативна синдиката. С друге стране, ставом 4. и ставом 5. предвиђено је да Влада именује чланове Националног просветног савета *на време од четири године*, као и да, *изузетно* од овог правила, *половини чланова првоименованог састава мандат траје две године*. Пре свега, предложеним решењем нису предвиђени било какви критеријуми, или елементи критеријума, које ће користити овлашћени предлагачи и Влада приликом предлагања, односно именовања чланова Националног просветног савета. Поред тога, овим одредбама није прописан рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању, нити је јасно предвиђено да ли Влада има могућност да не именује за члана кандидата са листе неког овлашћеног предлагача. На овај начин, овлашћеним предлагачима и Влади дата су широка дискрециона овлашћења у погледу предлагања и именовања чланова Савета, док је Влади, поред тога, омогућено и да не именује, односно да без адекватног разлога пролонгира именовање члана по предлогу неког од овлашћених предлагача. Како би се отклонили ови недостаци, неопходно је Нацртом закона прописати критеријуме, или елементе критеријума, којима ће се овлашћени предлагачи и Влада руководити приликом предлагања и именовања чланова Националног просветног савета; предвидети рок у којем је Влада дужна да се изјасни о предлогу и јасно одредити да ли и, уколико да, у којим случајевима Влада има могућност да не именује кандидата са листе неког од овлашћених предлагача. Уколико се пропише да Влада има могућност да не именује кандидата са листе неког овлашћеног предлагача, неопходно је предвидети како у том случају поступају она и овлашћени предлагач. С друге стране, Нацртом закона није предвиђено ограничење у погледу броја мандата које једно лице може имати као члан Националног просветног савета. Имајући то у виду, препорука је да се предвиди да једно лице може имати један мандат као члан Националног савета, или, евентуално, да може бити још једном именовано на период од четири године. Додатно, одредба којом је предвиђено да *половини чланова првоименованог састава мандат траје две године* је потпуно нејасна. Наиме, с обзиром на то да Национални просветни савет, према ставу 1, има 35 чланова, укључујући председника, нејасно је да ли формулација *половина чланова првоименованог састава* подразумева 17 или 18 чланова. Поред тога, поставља се питање ко ће и по којим критеријумима одредити којим члановима првоименованог састава Националног просветног савета мандат престаје након две године. Имајући у виду наведено, препорука је да се поменута одредба брише, или измени тако што ће се прецизно одредити којим члановима првоименованог сазива Националног просветног савета мандат престаје након две године.

Према ставу 8, уколико овлашћени предлагач не достави листу кандидата за члана Националног просветног савета у прописаном року, Влада именује чланове Националног просветног савета *из реда прописане структуре*. Овом одредбом нису предвиђени било какви критеријуми, или елементи критеријума, које ће Влада користити приликом именовања чланова Националног просветног савета у ситуацији када овлашћени предлагач није доставио листу кандидата, нити је прописан рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању у поменутом случају. У циљу сужавања широких дискреционих овлашћења Владе по овом питању, неопходно је Нацртом закона прописати критеријуме, или елементе критеријума за именовање и предвидети рок у којем је Влада дужна да именује члана Националног просветног савета, уколико овлашћени предлагач није доставио листу кандидата у прописаном року.

Ставом 10. прописано је да за члана Националног просветног савета не може да буде именовано лице *које је именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, лице изабрано у орган политичке странке или орган управљања установе, лице запослено у Министарству, Заводу за унапређивање васпитања и образовања, Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања, Педагошком заводу Војводине, као и представник издавача уџбеника и просветни инспектор*. Предложено решење омогућава да за члана Националног просветног савета буде именовано лице које је, рецимо, било осуђено на казну затвора за неко кривично дело, као и лице које је све до предлагања обављало функцију у државном органу, органу територијалне аутономије или локалне самоуправе, у органу политичке странке, или органу управљања установе. Како би се отклонио овај недостатак, мишљења смо да је потребно поштрићи поменуте услове тако што би се предвидело да члан Националног просветног савета не сме да буде лице које је било осуђено на казну затвора за неко кривично дело, као и лице које је у одређеном временском периоду (на пример, последње две године) било именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије или локалне самоуправе; било члан политичке странке или било на функцији у органу управљања установе.

Ставом 11. предвиђено је да Влада разрешава члана Националног просветног савета пре истека мандата, поред осталог, уколико *својим поступцима вређа углед Националног просветног савета* и уколико *наступи услов из става 7. овог члана*. С обзиром на то да је формулација *својим поступцима вређа углед Националног просветног савета* уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси, неопходно је изменити ову одредбу и прецизније одредити у којим случајевима ће доћи до разрешења члана Националног савета. То се може учинити прецизирањем ове формулације, или одређивањем критеријума, односно елемената критеријума за утврђивање шта подразумева *повреда угледа Националног просветног савета*. Додатно, нејасан је основ за разрешење *ако наступи услов из става 7. овог члана*, с обзиром на то да се тај став не односи на било какве услове, већ предвиђа да листа кандидата овлашћених предлагача садржи већи број кандидата од броја чланова који се именују. Имајући у виду наведено, поменути основ за разрешење би требало изменити, или брисати.

Ставом 12. прописано је да *уколико члан Националног просветног савета не испуњава своју дужност*, образложени предлог за разрешење Влади *може поднети и министар*. Овом одредбом министру су дата широка дискрециона овлашћења у погледу подношења

образложеног предлога за разрешење, с обзиром на то да је предвиђено да он има могућност, а не обавезу, да поднесе овај предлог уколико сматра да члан Националног просветног савета не испуњава своју дужност. Како би се отклонио поменути недостатак, неопходно је предвидети у којим случајевима ће министар, без изузетка, поднети предлог за разрешење члана Националног просветног савета. На крају, указујемо да Нацртом закона нису прописани рокови за поступање субјеката који учествују у поступку разрешења. Имајући то у виду, препорука је да се овим одредбама пропишу рокови за подношење предлога и одлучивање Владе о предлогу за разрешење члана Националног просветног савета, те одреди шта ће се десити уколико Влада не одлучи о предлогу у остављеном року.

Према ставу 13, у случају разрешења, именује се нови члан до истека мандата разрешеног члана Националног просветног савета, са одговарајуће поднете листе. Слично као и у претходним анализираним одредбама, Нацртом закона нису предвиђени било какви критеријуми, или елементи критеријума за именовање члана Националног просветног савета до истека мандата разрешеног члана, нити је прописан рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању у поменутој ситуацији. Како би се отклонили ови недостаци, Нацртом закона је неопходно прописати критеријуме или елементе критеријума за именовање члана Националног просветног савета до истека мандата разрешеног члана и предвидети рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању у тој ситуацији.

Члан 35.

Овим чланом регулисан је састав Савета за стручно образовање и образовање одраслих. Ставом 2. предвиђено је да председника и чланове Савета именује Влада из реда *истакнутих представника привредне коморе, занатлија, удружења послодаваца, стручњака из области стручног образовања и образовања одраслих, привреде, запошљавања, рада, социјалне и омладинске политике*, наставника из заједница стручних школа и два представника репрезентативних синдиката. С друге стране, према ставу 3. и ставу 4, Влада именује чланове Савета на време од четири године, с тим што *изузетно, половини чланова првоименованог састава* мандат траје две године. Предложеним решењем Влади су дата широка дискрециона овлашћења у погледу именовања чланова Савета. Наиме, Нацртом закона нису одређени овлашћени предлагачи чланова Савета, док су формулације *истакнути представници и стручњаци из области стручног образовања и образовања одраслих, привреде, запошљавања, рада, социјалне и омладинске политике* непрецизне и подложне различитим тумачењима у пракси. Додатно, Нацрт закона не садржи било какве критеријуме или елементе критеријума за именовање чланова Савета, нити је прописан рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању. У циљу отклањања ових недостатака, неопходно је Нацртом закона одредити овлашћене предлагаче чланова Савета; прецизирати формулације *истакнути представници и стручњаци из области стручног образовања и образовања одраслих, привреде, запошљавања, рада, социјалне и омладинске политике* и прописати јасне услове за чланство у Савету, прописати критеријуме, или елементе критеријума за предлагање и именовање чланова Савета, те предвидети рок у којем је Влада дужна да се изјасни о предлогу.

Као и код анализираних одредаба о Националном просветном савету, Нацртом закона није предвиђено ограничење у погледу броја мандата које једно лице може имати као члан Савета. Мишљења смо да би требало предвидети да једно лице може имати један мандат као члан Савета или, евентуално, да може бити још једном именовано на период од четири године. Поред тога, предложено решење да *половини чланова првоименованог састава*

мандат траје две године је потпуно нејасно. Пре свега, Савет, према ставу 1, има 17 чланова, укључујући председника, па се поставља питање да ли формулација *половина чланова првоименованог састава* подразумева 8 или 9 чланова. Додатно, питање је ко ће и по којим критеријумима одредити којим ће члановима првоименованог састава Савета мандат престати након две године. Имајући у виду све наведено, препорука је да се поменута одредба брише, или измени тако што ће се прецизно одредити којим члановима првоименованог сазива Савета мандат престаје након две године.

Ставом 5. прописано је да за члана Савета не може да буде именовано лице *које је именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, лице изабрано у орган политичке странке или орган управљања установе, лице запослено у Министарству, Заводу за унапређивање васпитања и образовања, Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања, Педагошком заводу Војводине, као и представник издавача уибеника и просветни инспектор*. На овај начин омогућено је да за члана Савета буде именовано лице које је, рецимо, било осуђено на казну затвора за неко кривично дело, као и лице које је све до именовања обављало функцију у државном органу, органу територијалне аутономије или локалне самоуправе, у органу политичке странке или органу управљања установе. У циљу отклањања овог недостатка, препорука је да се поопштре поменути услови, тако што ће се прописати да члан Савета не сме да буде лице које је било осуђено на казну затвора за неко кривично дело, као и лице које је у одређеном временском периоду било именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије или локалне самоуправе; било члан политичке странке, или било на функцији у органу управљања установе.

Према ставу 6, Влада разрешава члана Савета за стручно образовање и образовање одраслих, поред осталог, на предлог предлагача и *уколико својим поступцима вређа углед Савета*. С обзиром на то да је формулација *својим поступцима вређа углед Савета* уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси, неопходно је изменити ову одредбу и прецизније одредити у којим случајевима ће доћи до разрешења члана Савета. Конкретно, поменута формулација се може прецизирати, или се могу предвидети критеријуми, односно елементи критеријума за утврђивање шта подразумева *повреда угледа Савета*. С друге стране, с обзиром на то да је предвиђено да до разрешења може доћи и на предлог предлагача, док ставом 1, као што је напоменуто, нису одређени овлашћени предлагачи чланова Савета, неопходно је усагласити ове одредбе.

Ставом 7. предвиђено је да, уколико члан Савета за стручно образовање и образовање одраслих не испуњава своју дужност, образложени предлог за разрешење Влади *може поднети и министар*. На овај начин, министру су дата широка дискрециона овлашћења у погледу подношења образложеног предлога за разрешење, с обзиром на то да он има могућност, а не обавезу, да поднесе овај предлог уколико сматра да члан Савета не испуњава своју дужност. Како би се отклонио поменути недостатак, неопходно је предвидети у којим случајевима ће министар, без изузетка, поднети предлог за разрешење. Додатно, Нацртом закона нису одређени рокови за поступање субјеката који учествују у поступку разрешења. Имајући то у виду, препорука је да се пропишу рокови за подношење предлога и одлучивање Владе о предлогу за разрешење члана Савета, те одреди шта ће се десити уколико Влада не одлучи о предлогу у остављеном року.

Ставом 8. прописано је да се у случају разрешења члана Савета за стручно образовање и образовање одраслих пре истека мандата, именује нови члан до истека мандата разрешеног члана са одговарајуће поднете листе. Овом одредбом, такође, нису предвиђени било какви критеријуми, или елементи критеријума, за именовање члана Савета до истека мандата разрешеног члана, нити је прописан рок у којем је Влада дужна да одлучи о именовању у поменутој ситуацији. Имајући у виду наведено, неопходно је Нацртом закона предвидети критеријуме или елементе критеријума, које ће Влада користити приликом именовања члана Савета до истека мандата разрешеног члана и прописати рок у којем је Влада дужна да то учини. На крају, с обзиром на то да је предвиђено да се нови члан именује са одговарајуће поднете листе, док ставом 1. нису одређени овлашћени предлагачи чланова Савета, потребно је усагласити ове одредбе.

Члан 38.

Овај члан тиче се Завода за унапређење образовања и васпитања и Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања. Према ставу 4, за директора завода Влада именује лице које има *професионални углед и радно искуство у систему образовања и васпитања*, на време од четири године. С обзиром на то да су формулације *професионални углед и радно искуство у систему образовања и васпитања* уопштене и подложне различитим тумачењима у пракси, Влади су дата широка дискрециона овлашћења у погледу именовања директора завода.

Како би се отклонио овај ризик корупције, неопходно је најпре прецизирати формулацију *професионални углед*, или прописати критеријуме, односно елементе критеријума за утврђивање шта та формулација подразумева. Поред тога, услов који се тиче радног искуства у систему образовања и васпитања потребно је допунити тако што ће се одредити његово неопходно трајање (на пример, девет година). С друге стране, указујемо да овом одредбом није прописано ограничење у погледу броја мандата које једно лице може имати као директор завода. У циљу отклањања овог недостатка, препорука је да се пропише да једно лице може имати један мандат као директор завода, или, евентуално, да може бити још једном именовано на период од четири године.

Ставом 9. прописано је да заводи подносе извештаје о свом раду Влади и министру *најмање једанпут годишње, а периодичне извештаје о важним питањима из делатности завода Министарству*. Нацртом закона нису предвиђени рокови за подношење редовних и периодичних извештаја. Додатно, предложеним решењем није јасно прописано да ли заводи подносе периодичне извештаје по захтеву Министарства, или по службеној дужности, као и која се питања сматрају *важним питањима*, тј. када постоји обавеза подношења ових извештаја. Имајући у виду наведено, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прописати рокови за подношење редовних и периодичних извештаја завода, појаснити да ли заводи подносе периодичне извештаје по захтеву Министарства или по службеној дужности, као и у којим ситуацијама ће бити дужни да доставе периодичне извештаје.

Члан 43.

Овај члан односи се на Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. Према ставу 4, Завод је дужан да објави извештај о резултатима националних и међународних испита и истраживања, као и националне извештаје о спољашњем вредновању квалитета рада установа. Нацртом закона, међутим, није прописан рок у којем је Завод дужан да објави ове извештаје, па је препорука да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Члан 47.

Овим чланом предвиђено је да заводи *могу да образују посебне стручне комисије и тимове за обављање појединих послова из реда компетентних лица у области образовања и васпитања или да ангажују научноистраживачке установе, уз претходну сагласност Министарства.* Предложеним решењем заводима и Министарству дата су широка дискрециона овлашћења у погледу образовања посебних стручних комисија и тимова и њиховог састава, као и у погледу ангажовања научноистраживачке установе. Најпре, Нацртом закона нису прописани критеријуми за одлучивање да ли ће и у којим случајевима заводи образовати посебне стручне комисије и тимове, или ангажовати научноистраживачке установе, док је формулација *за обављање појединих послова* уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси. С друге стране, у погледу састава поменутих комисија и тимова, Нацрт закона не предвиђа прецизније услове или било какве критеријуме за избор и број чланова ових тела, док је формулација *из реда компетентних лица у области образовања и васпитања* непрецизна и подложна различитим тумачењима у пракси. Имајући у виду наведено, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прописати јасни критеријуми за одлучивање о формирању стручних комисија и тимова, односно ангажовању научноистраживачке установе, те предвидети прецизније услове и критеријуме за избор и број чланова поменутих комисија и тимова.

Члан 48.

Овим чланом регулисан је однос Министарства према саветима и заводима. Према ставу 1, заводи, који су надлежни за припрему или учешће у припреми подзаконских аката које доноси министар, *дужни су да ове послове обаве и припремљене материјале доставе Министарству у року који одреди министар.* Нацртом закона, међутим, није ограничена дужина трајања рока који министар може одредити за обављање послова и достављање материјала, чиме су му дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. Како би се отклонио овај недостатак, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прописати минимална и максимална дужина трајања рока који министар може да одреди за достављање материјала.

Ставом 2. прописано је да уколико заводи не доставе затражене акте у утврђеном року, односно уколико доставе акте *који нису у складу са захтевом министра,* министар формира комисију састављену од *стручњака у образовању и васпитању* да припреми потребна акта. На овај начин, министру су дата широка дискрециона овлашћења у погледу одлучивања о образовању комисије за припрему потребних аката. Наиме, Нацртом закона нису предвиђени прецизнији услови и било какви критеријуми за избор и број чланова ове комисије, док је формулација *стручњака у образовању и васпитању* уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси. Имајући то у виду, потребно је прописати јасне критеријуме за одлучивање о формирању комисије, те предвидети ближе услове и критеријуме за избор и број чланова комисије.

Ставом 6. предвиђено је да у *случају непоступања или неблаговременог поступања завода, односно савета по налогу министра,* министар *може* предложити Влади разрешење директора завода, односно председника и/или члана надлежног савета. Предложеним решењем министру се дају широка дискрециона овлашћења и по питању подношења предлога за разрешење директора завода, односно председника и/или члана надлежног савета. Наиме, овом одредбом министру је дата могућност да без јасно дефинисаних критеријума и прописаног рока одлучи да ли ће поднети предлог за разрешење. У циљу

отклањања овог недостатка неопходно је допунити ову одредбу тако што ће се одредити када ће министар, без изузетка, предложити Влади разрешење директора завода, односно председника и/или члана надлежног савета, те прописати рок за подношење тог предлога.

Члан 49.

Овим чланом уређено је обезбеђивање квалитета рада установе. Према ставу 6, самовредновање установа обавља се сваке године по појединим областима вредновања, *а сваке четврте или пете године – у целини*. Овом одредбом није прецизно одређено да ли ће се редовно самовредновање установа обављати једном у четири, или једном у пет година. Имајући то у виду, препорука је да се ова одредба измени тако што ће се предвидети јединствени рок за обављање редовног самовредновања установа у целини, или навести које установе ће обављати самовредновање у целини сваке четврте, а које сваке пете године.

Ставом 7. предвиђено је да директор подноси извештај о самовредновању квалитета рада установе васпитно-образовном, наставничком, односно педагошком већу, савету родитеља, ученичком парламенту и органу управљања, као и надлежној школској управи. Међутим, Нацртом закона није одређен рок у којем је директор дужан да поднесе поменути извештај наведеним субјектима, па је препорука да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Ставом 9. прописано је да Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања учествује у спољашњем вредновању квалитета рада установе путем вредновања постигнућа ученика на завршним и матурским испитима *или по указаној потреби*. Формулација *по указаној потреби* је недовољно прецизна и подложна различитом тумачењу. Како би се појаснило у којим случајевима Завод учествује у спољашњем вредновању квалитета рада установе, неопходно је да се поменута формулација измени и прецизира.

Према ставу 10, министар прописује *органа и тела установе, поступке праћења остваривања програма образовања и васпитања, других облика образовно-васпитног рада и услова рада, основе и мерила за самовредновање и вредновање, садржину и начин објављивања резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, по прибављеном мишљењу надлежног савета*. На овај начин, министру је препуштено да у потпуности уреди питања која је неопходно детаљније регулисати законским одредбама. Имајући у виду наведено, сматрамо да је неопходно изменити ову одредбу и предвидети да ће поменута питања бити детаљније уређена законским одредбама.

Члан 50.

Овај члан односи се на развојни план установе. Ставом 3. и ставом 4. предвиђено је да орган управљања, на предлог стручног актива за развојно планирање, као и на основу извештаја о самовредновању и извештаја о спољашњем вредновању, доноси развојни план установе за период од три до пет година. Овим одредбама, међутим, није прописан рок за доношење развојног плана установе. С обзиром на то да овакво решење оставља простор за неажурност субјеката који учествују у припреми и доношењу развојног плана, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прописати рок за његово доношење.

Члан 51.

Овај члан тиче се огледа. Према ставу 1, унапређивање квалитета и осавремењавање образовно-васпитног рада, увођење нових садржаја програма образовања и васпитања, организационих новина или начина финансирања *могу да се пре њиховог увођења*

проверавају огледом. Предложеним решењем нису прописани критеријуми за одлучивање да ли ће увођењу нових садржаја програма образовања и васпитања, организационих новина или начина финансирања претходити провера огледом. У том смислу, препорука је да се ова одредба измени и допуни тако што ће се јасније одредити у којим случајевима ће, без изузетка, увођењу нових садржаја програма образовања и васпитања, организационих новина или начина финансирања претходити провера огледом.

Ставом 2. прописано је да иницијативу за увођење огледа са предлогом програма може да поднесе установа, надлежни савет, завод или министарство, док је у ставу 4. наведено да одлуку о одобравању програма огледа *доноси министар, на основу стручне процене и препоруке надлежног савета, односно завода, као и одговарајуће институције компетентне за предмет огледа, уколико нису подносиоци те иницијативе.* Дакле, иако се води рачуна о томе да основ за доношење одлуке не буде стручна процена субјекта који је иницирао увођење огледа, предложено решење омогућава министру да донесе одлуку о одобравању програма огледа који је иницирало министарство којим руководи. Како би се отклонио овај ризик корупције, неопходно је у ставу 2. избрисати министарство са списка субјеката који могу иницирати увођење огледа.

Ставом 6. предвиђено је да министар *може* да распише конкурс за установе у којима ће се спроводити оглед. Нацртом закона, међутим, нису прописани критеријуми за одлучивање министра о томе да ли ће расписати поменути конкурс, нити су одређени критеријуми за одлучивање о избору установа у којима ће се спроводити оглед, уколико не дође до расписивања конкурса. Имајући у виду да су на овај начин Министарству дата широка дискрециона овлашћења, неопходно је изменити ову одредбу и предвидети да је Министарство дужно да распише конкурс за избор установа у којима ће се спроводити оглед, или јасно одредити изузетке од овог правила, као и начин на који се у таквим ситуацијама бирају установе у којима ће се спроводити оглед.

Према ставу 10, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања спроводи процену остварености циљева и исхода огледа, односно вредновање огледа и доставља извештај о резултатима праћења и вредновања огледа министру и иницијатору огледа. Овом одредбом предвиђено је, такође, да се овај извештај објављује *на начин који је доступан широј стручној јавности.* С обзиром на то да Нацртом закона нису прописани рокови за достављање и објављивање извештаја о резултатима праћења и вредновања огледа, препорука је да се ова одредба, у том смислу, допуни. Додатно, указујемо да је формулација *на начин који је доступан широј стручној јавности* недовољно прецизна, те да је потребно јасније одредити где ће бити објављен поменути извештај.

Ставом 13. прописано је да министар прописује, поред осталог, *ближе услове о спровођењу, процени и превођењу огледа у систем,* као и друга питања од значаја за квалитет огледа. На овај начин, министру је препуштено да својим актима уреди питања која је неопходно детаљније регулисати законским одредбама. Имајући у виду наведено, мишљења смо да је потребно законским одредбама детаљније уредити питања услова о спровођењу, процени и превођењу огледа у систем.

Члан 52.

Овим чланом регулисан је статус установе вежбаонице — установе у којој се остварује пракса студената на студијским програмима за образовање наставника, васпитача и стручних

сарадника. Према ставу 3, вежбаоница треба да обезбеди за праћење праксе студената, поред осталог, *координатора студентске праксе, кога решењем одређује директор установе*. Међутим, Нацртом закона нису прописани услови нити критеријуми за избор координатора студентске праксе, чиме се директору установе дају широка дискрециона овлашћења по овом питању. Како би се отклонио поменути недостатак, препорука је да се овим одредбама пропишу јасни и прецизни услови и критеријуми за избор координатора студентске праксе.

Ставом 5. предвиђено је да министар утврђује листу вежбаоница решењем, на основу спроведеног јавног конкурса. Нацрт закона, међутим, не садржи додатне одредбе о расписивању, спровођењу и окончању јавног конкурса за утврђивање листе вежбаоница, нити прописује рок у којем министар, након окончаног конкурса, усваја листу. Имајући у виду наведено, сматрамо да је овим одредбама неопходно детаљније уредити расписивање, спровођење и окончање јавног конкурса за утврђивање листе вежбаоница, те предвидети рок у којем министар, након окончаног конкурса, усваја листу.

Ставом 6. прописано је да *ближе услове за рад вежбаонице прописује министар*. Предложеним решењем министру је препуштено да уреди питања која је неопходно детаљније регулисати законским одредбама. У циљу отклањања овог недостатка, потребно је законским одредбама детаљније уредити услове за рад вежбаоница.

Члан 53.

Овим чланом уређује се положај модел установе. Према ставу 2, модел установа је установа која остварује *изузетне резултате у образовном и васпитном раду и нарочито доприноси унапређивању образовне и васпитне праксе* у складу са општим принципима и циљевима образовања и васпитања, док је у ставу 3. наведено да одлуку о додели статуса модел установе доноси министар. На крају, ставом 4. предвиђено је да министар прописује *ближе услове за стицање статуса модел установе, финансирање активности које произлазе из статуса модел установе и престанка важења статуса*. Предложеним решењем министру су дата широка дискрециона овлашћења у погледу доделе и престанка важења статуса модел установе. Наиме, формулације *изузетне резултате у образовном и васпитном раду и нарочито доприноси унапређивању образовне и васпитне праксе* су непрецизне и подложне различитим тумачењима у пракси, док Нацрт закона не садржи детаљније услове, или било какве критеријуме, којима ће се министар руководити приликом одлучивања о стицању или престанку важења статуса модел установе. Уместо тога, министру је препуштено да својим актом уреди ова питања. С друге стране, Нацртом закона нису уређена ни основна правила поступка у којем ће се одлучивати о томе да ли ће установа добити статус модел установе, односно поступка за престанак важења тог статуса. Како би се отклонили поменути недостаци, неопходно је изменити и допунити ове одредбе тако што ће се предвидети јасни и прецизни услови и критеријуми за стицање и престанак важења статуса модел установе, као и правила поступка у којем ће се одлучивати о овим питањима.

Члан 54.

Овим чланом делимично је регулисан рад ресурсног центра. Према ставу 3, министар доноси одлуку о додели статуса ресурсног центра установи, док је у ставу 4. наведено да *ближе услове за стицање статуса ресурс центра, организовања рада, финансирања активности које произлазе из статуса ресурсног центра и престанка важења статуса заједнички прописују министар надлежан за послове локалне самоуправе, министар надлежан за послове здравства, министар надлежан за послове социјалне заштите и министар надлежан за послове*

образовања. На овај начин, министру су дата широка дискрециона овлашћења и погледу одлучивања о додели статуса ресурсног центра установи. Конкретно, Нацрт закона не садржи услове или било какве критеријуме за стицање статуса ресурсног центра. Уместо тога, наведеним министрима је препуштено да својим актом уреде ово и друга значајна питања која се тичу статуса ресурсног центра. Имајући у виду да се на овај начин министрима препушта да својим актом уреде питања која је неопходно детаљније регулисати законским одредбама, препорука је да се ове одредбе измене и допуне тако што ће се предвидети јасни и прецизни услови и критеријуми за стицање и престанак важења статуса ресурсног центра, као и правила поступка у којем ће се одлучивати о овим питањима.

Члан 55.

Овим чланом предвиђена је могућност оснивања центара за стручно усавршавање наставника, васпитача, стручних сарадника, директора, секретара и других учесника у остваривању образовања и васпитања. Конкретно, ставом 1. прописано је да Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе *може самостално или у сарадњи са другом јединицом локалне самоуправе* да оснује овај центар, у складу са законом којим се уређују јавне службе. Нацртом закона, међутим, нису прописани критеријуми за одлучивање поменутих субјеката о оснивању центара, нити су предвиђена правила о самом поступку оснивања. Како би се отклонио овај недостатак, препорука је да се Нацртом закона детаљније уреди питање оснивања центара за стручно усавршавање наставника, васпитача, стручних сарадника, директора, секретара и других учесника у остваривању образовања и васпитања.

Одредбе о програмима образовања и васпитања и завршним испитима

Члан 70.

Овим чланом регулисани су настава у природи, екскурзија и студијско путовање. Према ставу 1, установа *може*, уз сагласност савета родитеља да организује наставу у природи, екскурзију и студијско путовање, док је у ставу 3. наведено да министар прописује *ближе услове за организацију и остваривање наставе у природи и екскурзије*. Предложеним решењем је министру препуштено да својим актом уреди питања која је потребно детаљније регулисати законским одредбама. Имајући у виду наведено, препорука је да се законским одредбама прецизније уреди питање услова за организацију и остваривање наставе у природи, екскурзија и студијских путовања.

Члан 71.

Овим чланом уређена је настава у иностранству. Ставом 1. предвиђено је да за децу и ученике који привремено или стално бораве у иностранству настава на српском језику *може да се организује, по посебном програму*, док, према ставу 2, тај програм, као и поред осталог *посебне услове за наставника и друга питања од значаја за остваривање образовно-васпитног рада у иностранству*, прописује министар. На овај начин, министру је препуштено да својим актом самостално уреди значајна питања за остваривање образовно-васпитног рада у иностранству, међу којима су и посебни услови за наставнике. Како би се отклонио овај недостатак, потребно је законским одредбама уредити посебне услове за наставнике, као и друга значајна питања за остваривање образовно-васпитног рада у иностранству.

Члан 79.

Овај члан тиче се права детета и ученика. Ставом 4. прописано је да је запослени у установи који сазна за повреду права детета и ученика дужан да *одмах* по сазнању да је учињена повреда права детета и ученика поднесе писану пријаву директору. Предложеним решењем није на прецизан начин одређен рок у којем је запослени у установи дужан да поднесе поменути пријаву директору. Имајући у виду наведено, потребно је одредити примерен кратак рок - на пример, истог дана, или најкасније првог наредног радног дана, у којем је запослени у установи дужан да поднесе писану пријаву директору о учињеној повреди права детета и ученика.

Према ставу 5, директор је дужан да пријаву размотри и да, уз консултацију са учеником и родитељем, односно другим законским заступником детета и ученика, као и запосленим одлучи и предузме *одговарајуће мере*, у року од осам дана од дана пријема пријаве. Нацртом закона, међутим, није прецизније одређено које мере директор може предузети. У циљу отклањања овог недостатка, потребно је јасније прописати које мере директор може предузети поводом повреде права детета и ученика.

Члан 81.

Овим чланом регулисано је питање захтева за заштиту права детета и ученика. Ставом 1. предвиђено је у којим случајевима ученик, родитељ, односно други законски заступник детета и ученика имају право да поднесу захтев за заштиту права Министарству. Поред осталог, прописано је да поменута лица овај захтев могу поднети због повреде забране дискриминације; повреде забране насиља, злостављања и занемаривања, као и повреде забране понашања које вређа углед, част или достојанство. С друге стране, овом одредбом није предвиђена могућност подношења захтева због повреде забране страначког организовања и деловања, која је прописана чланом 113. Нацрта закона. Иако је неспорно да су Нацртом закона прописане одређене мере у случају повреде поменуте забране, мишљења смо да би због њеног значаја требало допунити ову одредбу и предвидети да се захтев за заштиту права може поднети и због повреде забране страначког организовања и деловања.

Ставом 3. прописано је да ће Министарство, ако оцени да је захтев основан, у року од осам дана од дана његовог пријема упозорити установу на уочене неправилности и одредити јој рок од три дана за отклањање повреда закона, док је у ставу 4. наведено да ће, *ако установа не поступи по том упозорењу, Министарство одлучити о захтеву*. Нацртом закона, међутим, није прописан рок у којем је Министарство дужно да одлучи о захтеву за заштиту права, уколико установа не поступи по претходном упозорењу. У циљу отклањања поменутог недостатка, потребно је одредити рок у којем је Министарство дужно да одлучи о захтеву за заштиту права, уколико установа не поступи по претходном упозорењу.

Члан 84.

Овај члан односи се на одговорност родитеља. Према ставу 3, школа *покреће прекршајни, односно кривични поступак ради утврђивања одговорности родитеља, односно другог законског заступника* из прописаних разлога. Напомињемо да је ова одредба у супротности са релевантним одредбама Законика о кривичном поступку¹ и Закона о прекршајима². Наиме, поменути законима предвиђено је да се кривични и прекршајни поступак покрећу одлукама надлежног суда, односно надлежног јавног тужилаштва. Имајући у виду наведено, јасно је да

1 Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14)

2 Закон о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 65/13, 13/16 и 98/16 – одлука УС)

школа не може покренути кривични или прекршајни поступак, већ једино иницирати његово покретање. Како би се отклонио поменути недостатак, потребно је овом одредбом предвидети да ће школа иницирати покретање кривичног или прекршајног поступка, односно поднети кривичну пријаву или захтев за покретање прекршајног поступка, из јасно прописаних разлога.

Члан 85.

Овај члан тиче се васпитно-дисциплинског поступка. Ставом 1. прописано је да школа о покретању поменутог постука обавештава родитеља, односно другог законског заступника ученика. Нацртом закона, међутим, није прописан рок у којем је школа дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника ученика о покретању васпитно-дисциплинског поступка, па је препорука да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Према ставу 4, уколико се родитељ, односно други законски заступник ученика, ни након два уручена позива, која установа доставља писаним путем, не одазове да присуствује васпитно-дисциплинском поступку, директор школе поставља психолога, односно педагога установе да у овом поступку заступа интересе ученика, о чему *одмах* обавештава центар за социјални рад. Предложеним решењем није на прецизан начин одређен рок у којем је школа дужна да постави психолога или педагога установе да у поступку заступа интересе ученика, односно рок у којем је дужна да о томе обавести центар за социјални рад. Како би се отклонио поменути недостатак, потребно је изменити ову одредбу прописивањем примереног кратког рока за постављење психолога или педагога установе да у поступку заступа интересе ученика, односно за обавештавање центра за социјални рад о томе.

Члан 86.

Овим чланом уређене су васпитне и васпитно-дисциплинске мере и правна заштита ученика. Нацртом закона, међутим, нису прописани јасни критеријуми за одлучивање о томе која ће конкретна васпитна или васпитно-дисциплинска мера бити изречена за неку од повреда обавеза или забрана ученика. Имајући то у виду, препорука је да се ове одредбе допуне прописивањем прецизних и јасних критеријума који ће се користити приликом одлучивања о томе која ће конкретна мера бити изречена за неку од повреда обавеза или забрана ученика.

Ставом 4. предвиђено је да ће се поступак обуставити уколико предузете неопходне активности доведу до *позитивне промене понашања ученика*, осим ако је учињеном повредом забране из чланова 110 – 112. овог закона *озбиљно угрожен интегритет другог лица*. Формулације *позитивне промене понашања ученика* и *озбиљно угрожен интегритет другог лица* нису довољно прецизне и остављају простор за различито тумачење у пракси, чиме се директору школе дају широка дискрециона овлашћења у погледу обустављања поступка. Како би се отклонио овај ризик корупције, неопходно је прецизирати формулације *позитивне промене понашања ученика* и *озбиљно угрожен интегритет другог лица* и јасније одредити када ће директор школе обуставити поступак.

Ставом 6. прописано је да школа, упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере, одређује ученику и обавезу обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада. Поред тога, у ставу 7. је наведено да школа ову обавезу одређује у *складу са тежином учињене повреде, водећи рачуна о психофизичкој и здравственој способности, узрасту и достојанству ученика*, те да је дужна да о томе *одмах* обавести родитеља, односно другог законског заступника. Нацртом закона, међутим, нису прописани прецизни

критеријуми за одређивање обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, нити је одређено максимално трајање ове обавезе. Уместо тога, према ставу 15, школа је дужна да општим актима пропише врсте, дужину трајања, време, начин и место обављања, као и друга питања од значаја за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада. На овај начин, школи су дата широка дискрециона овлашћења у погледу одређивања обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада и њеног трајања, те јој је препуштено да својим актом уреди питања која је неопходно регулисати детаљније законом. У циљу отклањања овог ризика корупције неопходно је Нацртом закона уредити јасне и прецизне критеријуме за одређивање обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада и њено трајање. С друге стране, с обзиром на то да није на прецизан начин одређен рок у којем је школа дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника о друштвено-корисном или хуманитарном раду, препорука је да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Према ставу 9, када малолетан ученик изврши повреду обавезе, односно забране из чланова 110 – 112. овог закона, школа *одмах* обавештава родитеља, односно другог законског заступника и укључује га у одговарајући поступак. Слично као и у претходном случају, овом одредбом није прецизно одређен рок у којем је школа дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника о извршеној повреди обавезе, односно забране и укључи га у одговарајући поступак. Имајући у виду наведено, потребно је изменити ову одредбу и одредити примерени кратак рок за обавештавање родитеља, односно другог законског заступника о извршеној повреди обавезе или забране, као и за њихово укључивање у одговарајући поступак.

Одредбе о установама, другим организацијама и органима установе

Члан 89.

Овај члан тиче се делатности установе. Ставом 4. предвиђено је да школа за ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и установа која има децу и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, *може да пружа додатну подршку* у њиховом образовању у васпитној групи, односно другој школи и породици, у складу с критеријумима и стандардима које прописује министар. На овај начин, министру је препуштено да својим актом у потпуности уреди питања која је потребно детаљније регулисати законским одредбама. Наиме, предложеним решењем је пружање додатне подршке у образовању деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју и инвалидитетом прописано као могућност, а не обавеза, школе и установе, без навођења критеријума за одлучивање. Како би се отклонио поменути недостатак, препорука је да се овом одредбом предвиди да су школа за ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и установа која има децу и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, дужне да пруже додатну подршку, односно да се пропишу макар елементи критеријума за одлучивање о додатној подршци.

Према ставу 5, установа од посебног интереса за Републику Србију јесте *установа која је од посебног културног, просветног или историјског значаја за Републику Србију*. Додатно, у ставу 6. је наведено да Влада одређује које су то установе од посебног интереса. С обзиром на то да је формулација *установа која је од посебног културног, просветног или историјског значаја за Републику Србију* недовољно прецизна и подложна различитим тумачењима, овим одредбама Влади су дата широка дискрециона овлашћења по питању одређивања установа од посебног интереса. У циљу отклањања овог недостатка, потребно је допунити ове одредбе

и одредити прецизније услове и критеријуме за одређивање установе од посебног интереса за Републику Србију.

Члан 91.

Овим чланом уређени су услови за оснивање установе. Ставом 3. прописано је да оснивач установе не може да буде физичко лице које је правноснажно осуђено за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела из тачно наведених група, односно појединачна кривична дела међу којима су и примање мита и давање мита. Нејасно је зашто овим условом, поред кривичних дела примање мита и давање мита, нису обухваћена и остала кривична дела против службене дужности, те кривична дела против привреде. Наиме, чињеница да је физичко лице које жели да оснује установу правноснажно осуђено за неко од ових кривичних дела свакако би морала да представља сметњу да му се то омогући. Имајући у виду наведено, препорука је да се овај услов прецизира тако што ће се предвидети да оснивач установе не може бити физичко лице које је правноснажно осуђено, поред осталог, за кривична дела против службене дужности и кривична дела против привреде.

Члан 92.

Овим чланом делимично су регулисани услови за почетак рада и обављање делатности установе. Ставом 2, међутим, предвиђено је да министар прописује *ближе услове за почетак рада и обављање делатности установе*. На овај начин, министру је препуштено да својим актом регулише питање које је неопходно детаљније уредити законским одредбама. Како би се отклонио овај недостатак, потребно је Нацртом закона детаљније уредити услове за почетак рада и обављање делатности установе.

Члан 95.

Овај члан односи се на статусне промене. Према ставу 8, школа не може да врши статусне промене, промену назива или седишта у току наставне године. Међутим, изузетно од овог правила, како је наведено у ставу 9, статусна промена седишта може да се изврши у току наставне године, уз сагласност Министарства. Нацртом закона, међутим, нису одређени критеријуми за давање сагласности за статусну промену седишта школе током наставне године, чиме су Министарству дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. У циљу отклањања овог недостатка потребно је Нацртом закона прописати критеријуме за давање сагласности за статусну промену седишта школе у току наставне године.

Члан 103.

Овај члан тиче се ученичких задруга. Ставом 1. предвиђено је да школа може да оснује ученичку задругу у циљу развијања ваннаставних активности и предузетничког духа ученика, док је у ставу 2. наведено да се рад ученичке задруге уређује посебним законом. С друге стране, према Закону о задругама оснивање и рад ученичких задруга уређују се прописима из области основног и средњег образовања и васпитања. Међутим, постојећим законима из области основног и средњег образовања и васпитања, као и Нацртом закона, нису регулисани оснивање и рад ученичких задруга. Имајући у виду наведено, неопходно је ова питања детаљније уредити Нацртом закона или изменама и допунама других закона из области основног и средњег образовања и васпитања.

Члан 104.

Овим чланом делимично је уређена мрежа јавних установа. Према ставу 3, акт о мрежи

јавних предшколских установа и акт о мрежи јавних основних школа доноси скупштина јединице локалне самоуправе *на основу критеријума које утврди Влада*. С друге стране, ставом 8. и ставом 9. прописано је да Влада утврђује критеријуме на основу којих доноси акт о мрежи средњих школа, као и акт о мрежи јавних средњих школа. На овај начин, Влади је препуштено да самостално у потпуности утврди критеријуме за доношење аката о мрежи јавних предшколских установа, основних школа и средњих школа, иако је ове критеријуме, макар делимично, потребно регулисати законским одредбама. Како би се отклонио овај недостатак, Нацртом закона је потребно регулисати, макар делимично, критеријуме који ће представљати основ за доношење аката о мрежи јавних установа.

Ставом 7. предвиђено је да ће Министарство донети акт о мрежи основних школа, уколико то не учини надлежни орган јединице локалне самоуправе у року који му је оставило Министарство, а који не може да буде дужи од 30 дана. Нацртом закона није прописан рок у којем је Министарство дужно да донесе акт о мрежи основних школа у поменутом случају. У циљу отклањања овог недостатка, препорука је да се Нацртом закона пропише рок у којем је Министарство дужно да донесе акт о мрежи основних школа, уколико то није учинио надлежни орган јединице локалне самоуправе у остављеном року.

Члан 105.

Овај члан односи се на прекид образовно-васпитног рада. Према ставу 1, образовно-васпитни рад *може* да се прекине у случају више силе и другим случајевима у којима су угрожени безбедност и здравље деце, ученика и запослених. Поред тога, у ставу 2. је наведено да одлуку о прекиду образовно-васпитног рада доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе, а, уколико он то не учини, ову одлуку *одмах* доноси министар. Предложеним решењем надлежном органу јединице локалне самоуправе, односно министру дата су широка дискрециона овлашћења у погледу прекида образовно-васпитног рада. Најпре, ови субјекти имају могућност, а не обавезу, да донесу одлуку о прекиду образовно-васпитног рада у случају више силе и угрожавања безбедности и здравља деце, ученика и запослених. Додатно, овим одредбама није прописан јасан рок у којем је надлежни орган јединице локалне самоуправе, односно министар, дужан да донесе одлуку о прекиду образовно-васпитног рада. Имајући у виду наведено, неопходно је изменити ове одредбе тако што ће се предвидети да су надлежни орган јединице локалне самоуправе, односно министар дужни да донесу одлуку о прекиду образовно-васпитног рада у случају више силе и угрожавања безбедности и здравља деце, ученика и запослених, те одредити јасни и примерени кратки рокови за њихово поступање.

Члан 106.

Овим чланом делимично је регулисана забрана рада установа. Ставом 1. прописано је да, уколико орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, као и у случају обуставе рада или штрајка организованог супротно закону, Министарство предузима једну од следећих мера: одређује рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе обавештава оснивача; разрешава орган управљања и именује привремени орган управљања; разрешава директора и поставља вршиоца дужности директора, или разрешава орган управљања и директора и именује привремени орган управљања и поставља вршиоца дужности директора. Нацртом закона, међутим, нису предвиђени критеријуми, или елементи критеријума, за одлучивање о мери која ће бити предузета у конкретном случају, чиме се Министарству дају широка

дискрециона овлашћења по овом питању. Поред тога, није прописан рок у којем је Министарство дужно да предузме неку од понуђених мера, нити је одређено максимално трајање рока који Министарство може оставити установи за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности. На крају, Нацртом закона нису прописани прецизнији услови, нити критеријуми који ће се користити приликом одлучивања о постављењу за вршиоца дужности директора, односно именовању за члана привременог органа управљања. Како би се отклонили ови недостаци, неопходно је Нацртом закона прописати макар елементе критеријума за одлучивање о мери која ће бити предузета у конкретном случају, прописати рок у којем је Министарство дужно да предузме ту меру и одредити максимално трајање рока које Министарство оставља установи за испуњење услова, односно отклањање неправилности. Поред тога, Нацртом закона је потребно прописати јасне и прецизне услове и критеријуме за одлучивање о постављењу за вршиоца дужности директора, односно именовању за члана привременог органа управљања.

Према ставу 8. и ставу 9, Министарство забрањује рад установе, уколико вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања не отклоне утврђене неправилности, односно уколико установа чији је оснивач друго правно или физичко лице не поступи у датом року по налогу, или када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, а оснивач не предузме мере у складу са законом ни после прописаног рока за отклањање неправилности. Овим одредбама, међутим, није прописан рок у којем ће Министарство донети одлуку о забрани рада установе у поменутих случајевима, па је препорука да се, у том смислу, допуне.

Ставом 10. и ставом 11. предвиђено је да оснивач *одмах* по добијању решења о забрани рада одређује установу у којој деца, односно ученици имају право да наставе започето образовање и васпитање. У случају да оснивач то не учини, Министарство ће одредити ову установу. Предложеним решењем нису одређени јасни критеријуми, нити рокови за одлучивање оснивача, односно Министарства. Имајући у виду наведено, неопходно је допунити ове одредбе прописивањем критеријума и кратког примереног рока за одређивање установе у којој деца односно ученици имају право да наставе започето образовање и васпитање.

Члан 107.

Овај члан тиче се укидања установе. Према ставу 2. и ставу 3, деца која похађају припремни предшколски програм у установи и ученици у школи која се укида имају право да наставе започето образовање и васпитање у другој установи коју одреди оснивач. Уколико оснивач то не учини, установу у којој ће наставити започето образовање и васпитање одредиће Министарство. Слично као и у претходној анализираној одредби, предложеним решењем нису одређени јасни критеријуми, нити рокови за одлучивање оснивача, односно Министарства. Како би се отклонио овај недостатак, потребно је Нацртом закона прописати критеријуме и кратак примерени рок за одлучивање оснивача, односно Министарства о установи у којој ће деца и ученици наставити започето образовање и васпитање.

Члан 111.

Овај члан односи се на забрану насиља, злостављања и занемаривања. Ставом 5. предвиђено је да је установа дужна да *одмах* поднесе пријаву надлежном органу, ако се код детета, ученика или одраслог приметне знаци насиља, злостављања или занемаривања. Поред тога, према ставу 11, установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог

законског заступника или трећег лица у установи. Међутим, поменути одредбама нису прописани јасни рокови у којима је установа дужна да поднесе пријаве. Имајући то у виду, препорука је да се овим одредбама предвиде примерени кратки рокови у којима је установа дужна да поднесе пријаве надлежним органима.

Члан 113.

Овим чланом прописана је забрана страначког организовања и деловања и коришћење простора установе у те сврхе. Мишљења смо да ова одредба није довољно прецизна и да је подложна различитим тумачењима у пракси. Додатно, с обзиром на то да страначко организовање и деловање представља само један облик политичког организовања и деловања, препорука је да се ова одредба допуни тако што ће се прецизно предвидети забрана било каквог вида политичког организовања и деловања, односно коришћења простора установе у сврху промоције политичких субјеката.

Члан 116.

Овим чланом уређени су састав и именовање органа управљања. Конкретно, предвиђено је да чланове органа управљања установе именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, на предлог овлашћених предлагача. Нацртом закона, међутим, нису предвиђени јасни критеријуми, или елементи критеријума, које ће користити овлашћени предлагачи и скупштина јединице локалне самоуправе приликом предлагања и именовања чланова органа управљања. Тако, на пример, према ставу 4, скупштина јединице локалне самоуправе именује у школски одбор средње стручне школе *три истакнута представника*: привредне коморе, занатлија, удружења послодаваца, националне организације за запошљавање, синдиката *и других заинтересованих за рад школе* из подручја рада школе. Формулације *истакнути представници* и *други заинтересовани за рад школе* су недовољно прецизне и подложне различитим тумачењима, чиме се скупштини јединице локалне самоуправе дају широка дискрециона овлашћења приликом именовања ових чланова школског одбора средње школе. Имајући у виду значајне надлежности које према Нацрту закона има орган управљања установе, посебан проблем представља то што су услови да би неко лице било предложено или именовано за члана тог тела, прописани ставом 9, недовољно прецизни и негативно постављени. Тако је, поред осталог, предвиђено да члан органа управљања не може бити лице које је правноснажно осуђено за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела из тачно наведених група, односно појединачна кривична дела међу којима су и примање мита и давање мита. Поставља се, међутим, питање зашто овим условом, поред кривичних дела примање мита и давање мита, нису обухваћена и остала кривична дела против службене дужности, те кривична дела против привреде. Додатно, нејасан је услов којим се прописује да члан органа управљања не може бити лице *које би могло да заступа интересе више структура (родитеља, односно других законских заступника, запослених у установи, представника јединице локалне самоуправе), осим чланова синдиката*. С друге стране, важно је напоменути да, према предложеном решењу, чланство у органу политичке странке или политичкој странци не представља препреку за чланство у органу управљања установе, као и да се међу прописаним условима, макар за одређене категорије чланова, не налази искуство на пословима у области образовања и васпитања у одређеном временском периоду. Имајући у виду све наведено, мишљења смо да је ове одредбе неопходно изменити и допунити прописивањем прецизних и адекватних услова и критеријума за предлагање и именовање чланова органа управљања установа.

Ставом 7. предвиђено је да се у установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине чланови органа управљања – представници јединице локалне самоуправе именују уз прибављено мишљење одговарајућег националног савета националне мањине. Овом одредбом, међутим, није прецизирано да ли скупштина јединице локалне самоуправе може именовати поменути чланове органа управљања уколико је мишљење националног савета националне мањине негативно, односно како поступа у ситуацији када национални савет националне мањине достави такво мишљење. Како би се отклонио поменути недостатак, неопходно је изменити ову одредбу и појаснити како поступа скупштина јединице локалне самоуправе у случају да национални савет националне мањине достави негативно мишљење поводом предлога да неко лице буде члан органа управљања установе.

Према ставу 10, ако овлашћени предлагач не спроведе поступак у складу са овим законом или предложи кандидата супротно одредбама овог закона, *скупштина јединице локалне самоуправе одређује рок за усклађивање са овим законом*. Ова одредба је недовољно прецизна и пружа широка дискрециона овлашћења скупштини јединице локалне самоуправе, с обзиром на то да није прописан рок у којем ће донети одлуку којом ће наложити овлашћеном предлагачу *усаглашавање са овим законом*, нити је одређено колико максимално може трајати рок који ће бити остављен овлашћеном предлагачу за то усаглашавање. Имајући то у виду, препорука је да се овом одредбом предвиде рок у којем ће скупштина јединице локалне самоуправе донети одлуку којом ће наложити овлашћеном предлагачу усаглашавање са овим законом, као и максимално трајање рока који ће бити остављен овлашћеном предлагачу за то усаглашавање.

У ставу 11. наведено је да ће, уколико овлашћени предлагач у остављеном року не поступи у складу са овим законом, скупштина јединице локалне самоуправе именовати чланове органа управљања без тог предлога. Поред тога, ставом 13. предвиђено је да скупштина јединице локалне самоуправе доноси решење о именовању органа управљања. Овим одредбама, међутим, није прописан рок у којем је скупштина јединице локалне самоуправе дужна да донесе решење о именовању органа управљања, па је препорука да се оне, у том смислу, допуне.

Члан 117.

Овај члан тиче се мандата органа управљања. Према ставу 1, мандат органа управљања траје четири године. С обзиром на то да Нацртом закона није предвиђено ограничење у погледу броја мандата које једно лице може имати као члан органа управљања, сматрамо да би ову одредбу требало допунити и предвидети да једно лице може имати један мандат као члан органа управљања, или, евентуално, да може бити још једном именовано на период од четири године.

Ставом 3. прописано је у којим случајевима ће скупштина јединице локалне самоуправе разрешити пре истека мандата чланове органа управљања. Међутим, неки од разлога за разрешење нису довољно прецизно формулисани и пружају широка дискрециона овлашћења просветном инспектору, који утврђује њихово постојање, односно овлашћеном предлагачу. Прецизније, међу разлозима за разрешење је и тај да члан органа управљања неоправданим одсуствовањима или *несавесним радом онемогућава рад органа управљања*. С обзиром на то да наведена формулација није довољно прецизна и да оставља простор за различита тумачења у пракси, као и да нису предвиђени критеријуми за оцењивање шта ће се сматрати

несавесним радом које онемогућава рад органа управљања, јасно је да је овај разлог неопходно допунити и прецизирати. С друге стране, један од разлога је и *покренута иницијатива за разрешење члана органа управљања на предлог овлашћеног предлагача*, без појашњења у којим ситуацијама ће таква иницијатива бити поднета. У циљу отклањања тог недостатка и сужавања широких дискреционих овлашћења, неопходно је прецизирати у којим ситуацијама овлашћени предлагач покреће иницијативу за разрешење члана органа управљања. Поред поменутих недостатака, напомињемо да овим чланом није прописан рок у којем ће скупштина јединице локалне самоуправе донети одлуку о разрешењу, нити су прописана основна правила поступка разрешења. Имајући у виду наведено, мишљења смо да је неопходно допунити ове одредбе прописивањем основних правила поступка разрешења и одређивањем рока за окончање тог поступка.

Ставом 7. предвиђено је да, ако скупштина јединице локалне самоуправе не покрене поступак за преиспитивање акта о именовану, односно разрешењу органа управљања и не усагласи га са овим законом у прописаном року, министар разрешава постојећи и именује привремени орган управљања установе. Овом одредбом није прописан рок у којем је министар дужан да разреши постојећи и именује привремени орган управљања у описаном случају, па је препорука да се тај рок одреди.

Члан 121.

Овим чланом регулисан је рад општинског савета родитеља. Према ставу 2, једна од надлежности овог савета је праћење и разматрање могућности за унапређивање доступности и *праведности образовања и васпитања за децу*, односно ученике из угрожених и осетљивих група на територији општине. С обзиром на то да није ближе појашњено значење формулације *праведност образовања и васпитања за децу*, ова надлежност општинског савета родитеља није довољно прецизно прописана. Како би се отклонио овај недостатак, неопходно је или прецизирати шта подразумева *праведност образовања и васпитања за децу*, или брисати ову формулацију.

Ставом 3. прописано је да *ближе услове у вези начина рада општинског савета родитеља заједнички прописују министар и министар надлежан за послове локалне самоуправе*. На овај начин, министрима је препуштено да својим актом уреде у потпуности услове који се тичу начина рада општинског савета родитеља, иако је то питање потребно детаљније регулисати законским одредбама. Имајући то у виду, мишљења смо да је потребно Нацртом закона детаљније уредити питање услова који се тичу начина рада општинског савета родитеља.

Члан 122.

Овај члан односи се на директора установе. Према предложеном решењу, чланство у органу политичке странке или политичкој странци не представља препреку да неко лице буде изабрано за директора установе. У циљу отклањања овог недостатка, потребно је допунити овај члан и предвидети да директор установе не може бити лице које је, поред осталог, било члан органа политичке странке или политичке странке у одређеном временском периоду (на пример, последње две године). С друге стране, ставом 12. предвиђено је да министар прописује састав комисије Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине пред којом се полаже испит за директора, као и садржај регистра издатих лиценци за директора. Оваквим решењем министру је препуштено да самостално регулише питања која је неопходно детаљније уредити законским одредбама. Како би се отклонио овај недостатак,

препука је да се Нацртом закона, макар у основи, уреде питања састава комисије Министарства, или надлежног органа аутономне покрајине пред којом се полаже испит за директора, као и садржаја регистра издатих лиценци за директора.

Члан 123.

Овим чланом уређен је избор директора установе. Према ставу 1, директора установе именује министар, на период од четири године. Нацртом закона, међутим, није предвиђено ограничење у погледу броја мандата које једно лице може имати као директор. Имајући то у виду, мишљења смо да би требало прописати да једно лице може имати један мандат као директор установе, или, евентуално, да може бити још једном именовано на период од четири године.

Ставом 8. прописано је да орган управљања, који расписује конкурс за избор директора, образује комисију. Ова комисија има непаран број чланова и спроводи поступак за избор директора. Нацртом закона, међутим, нису прописани ни основни услови и критеријуми за избор чланова ове комисије, нити је одређен њихов минималан, односно максималан број. Уместо тога, према ставу 10, ближи услови о броју чланова, саставу и начину образовања ове комисије уређују се општим актом установе, чиме су установама дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. У циљу отклањања овог недостатка, мишљења смо да је Нацртом закона потребно прописати макар основне услове и критеријуме за избор чланова комисије за избор директора, као и њихов минималан, односно максималан број.

Поред осталог, задатак комисије за избор директора је да прибави мишљење васпитно-образовног, наставничког, односно наставничког и педагошког већа о пријављеним кандидатима. Како је наведено у ставу 9, ово мишљење даје се на посебној седници којој присуствују сви запослени и који се изјашњавају о свим кандидатима тајним изјашњавањем. Нацртом закона, међутим, није прописан рок за одржавање ове седнице, па је препорука да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Ставом 14. предвиђено је да орган управљања, на основу извештаја комисије о спроведеном поступку за избор директора, сачињава образложену листу свих кандидата који испуњавају услове и заједно са поменути извештајем, у року од осам дана од дана његовог достављања, *доставља министру предлог о изабраном кандидату*. С друге стране, према ставу 15, министар, у року од 30 дана од дана пријема ове документације, *врши избор директора установе и доноси решење о његовом именувању, о чему установа обавештава лица која су се пријавила на конкурс*. Нацртом закона, међутим, нису прописани јасни критеријуми којима ће се орган управе и министар руководити приликом предлагања и избора директора установе, чиме се овим субјектима дају широка дискрециона овлашћења по овом питању. Додатно, чини се да предложено решење омогућава да министар, без обзира на резултате и предлог о изабраном кандидату, одлучи да изабере и именује за директора било ког од кандидата са листе. Имајући у виду све наведено, препорука је да се ове одредбе измене и допуне прописивањем јасних и прецизних критеријума за предлагање и именување директора установе, као и ограничењем дискреционих овлашћења министра приликом доношења решења о именувању директора установе.

У ставу 16. наведено је да ће министар донети акт о поновном расписивању конкурса за избор директора, уколико утврди да поступак конкурса није спроведен у складу са законом, односно уколико би избор било ког кандидата са листе *могао да доведе у питање несметано обављање делатности*. Формулација *могао да доведе у питање несметано обављање*

делатности је веома уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси, што министру даје широка дискрециона овлашћења у погледу доношења одлуке о поновном расписивању конкурса. Како би се отклонио овај ризик корупције, неопходно је прецизирати поменути формулацију и јасно одредити у ком случају ће министар, без изузетка, донети акт о поновном расписивању конкурса. На крају, напомињемо да је у овој одредби потребно одредити и рок у којем ће министар донети акт о поновном расписивању конкурса за избор директора.

Члан 124.

Овим чланом регулисан је статус директора. Ставом 2. прописано је да директору установе *два мандата мирује радни однос на радном месту са кога је именован*. Предложено решење је нејасно и нелогично, имајући у виду да омогућава да неком лицу мирује радни однос на радном месту са кога је именован за директора установе и у периоду када више не обавља ту функцију, тј. уколико после истека првог мандата није поново именовано. У циљу отклањања поменутог недостатка, неопходно је изменити ову одредбу и предвидети да директору установе радни однос на радном месту са ког је именован мирује док је на тој функцији.

Члан 125.

Овај члан односи се на вршиоца дужности директора. Према ставу 1, вршиоца дужности директора *именује министар до избора директора у року од осам дана од дана наступања разлога за постављење*, док је у ставу 2. наведено да за вршиоца дужности може да буде постављен наставник, васпитач и стручни сарадник до избора директора, *а најдуже шест месеци*. С обзиром на то да Нацртом закона нису прописани било какви критеријуми, или елементи критеријума за именовање вршиоца дужности директора установе, односно за одређивање периода на који се именује, ове одредбе садрже ризике корупције који се односе на давање широких дискреционих овлашћења министру приликом одлучивања о поменутих питањима. Имајући у виду наведено, препорука је да се Нацртом закона пропишу јасни критеријуми, или елементи критеријума за именовање вршиоца дужности директора, те да се прецизира да укупан период *в.д. стања* у установи не може трајати дуже од шест месеци.

Члан 127.

Овим чланом предвиђено је да директор *може да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника, у складу са решењем министра*. С обзиром на то да Нацртом закона нису прописани критеријуми за одлучивање о томе да ли ће се директору установе дозволити да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника, предложеним решењем министру су дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. Како би се отклонио поменути недостатак, потребно је законским одредбама прописати критеријуме, или елементе критеријума, којима би се министар руководио приликом одлучивања о томе да ли ће директору установе дозволити да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника.

Члан 128.

Овај члан тиче се престанка дужности директора. Поред осталог, прописани су случајеви у којима ће министар разрешити директора установе. С друге стране, Нацртом закона није прописан рок у којем ће министар донети одлуку о разрешењу, нити су прописана основна правила поступка разрешења. Имајући у виду наведено, сматрамо да је неопходно допунити ове одредбе прописивањем основних правила поступка разрешења директора установе и

одређивањем рока за окончање тог поступка.

Члан 129.

Овим чланом уређен је статус помоћника директора. Према ставу 2, директор распоређује на послове помоћника директора наставника, васпитача и стручног сарадника, који има *професионални углед и искуство у установи*, за сваку школску, односно радну годину. С обзиром на то да је формулација *професионални углед и искуство у установи* уопштена и подложна различитим тумачењима, док Нацрт закона не садржи било какве критеријуме за одлучивање о избору помоћника директора, јасно је да се директору установе дају широка дискрециона овлашћења по овом питању. У циљу отклањања овог недостатка, неопходно је прецизирати поменути формулацију и законским одредбама прописати макар основне критеријуме за одлучивање о избору помоћника директора.

Ставом 5. прописано је да помоћник директора *може да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника у складу са решењем директора*. С обзиром на то да Нацртом закона нису прописани критеријуми или елементи критеријума за одлучивање о томе да ли ће се помоћнику директора дозволити да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника, директору су дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. Имајући то у виду, потребно је законским одредбама прописати критеријуме или елементе критеријума којима би се директор руководио приликом одлучивања о томе да ли ће свом помоћнику дозволити да обавља и послове наставника, васпитача и стручног сарадника.

Члан 131.

Овим чланом делимично су регулисане надлежности стручних органа, тимова и педагошког колегијума. Према ставу 3, *надлежност, начин рада и одговорност стручних органа, тимова и педагошког колегијума уређује се статутом установе*. Нацртом закона, међутим, нису предвиђене ни минималне смернице којима би установе требало да се руководе приликом регулисања начина рада и одговорности ових тела. Тако, на пример, иако је прописано да чланови ових тела вреднују резултате рада наставника, васпитача и стручног сарадника, ове одредбе не садрже било каква правила која би се тицала управљања сукобом интереса у њиховом раду. С обзиром на то да је предложеним решењем омогућено органима управе установа да питања надлежности, начина рада и одговорности поменутих тела уреде потпуно самостално, чиме се оставља простор за значајну неуједначеност, препорука је да се Нацртом закона та питања детаљније уреде, тј. да се дају јасне смернице за њихово регулисање статутом установе.

Члан 132.

Овај члан односи се на секретара установе. Ставом 8. предвиђено је да се лиценца одузима секретару установе који је осуђен правноснажном пресудом за повреду забране из чланова 110 – 113. овог закона, као и за кривично дело или привредни преступ у вршењу дужности. Предложеним решењем, дакле, омогућено је да лице које је правноснажно осуђено за кривично дело које није директно повезано са вршењем дужности задржи лиценцу. Имајући у виду наведено, препорука је да се размотри брисање речи у *вршењу дужности*, тј. да се предвиди да ће лиценца бити одузета секретару установе који је правноснажно осуђен за било које кривично дело.

Према ставу 9, министар својим актом прописује, поред осталог, састав и начин рада комисије Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине пред којом се

полаже стручни испит за секретара установе. С обзиром на то да Нацрт закона не садржи одредбе којима би, макар на основном нивоу, било уређено питање услова и критеријума за избор чланова комисије пред којом се полаже стручни испит за секретара установе, министру је препуштено да у потпуности уреди питања која је нужно детаљније регулисати законом. У циљу отклањања поменутог ризика корупције, неопходно је изменити ову одредбу и Нацртом закона, макар у основи, уредити питања састава, мандата и услова и критеријума за избор чланова комисије пред којом се полаже стручни испит за секретара установе.

Члан 133.

Овим чланом одређене су надлежности секретара установе. Поред осталог, прописано је да секретар установе обавља правне и друге послове за потребе установе, као и правне послове у вези са јавним набавкама у сарадњи са финансијском службом установе. Поменуте надлежности секретара установе нису довољно јасно одређене, што представља ризик корупције. Наиме, формулација *друге послове за потребе установе* је уопштена и подложна различитим тумачењима у пракси, док се у погледу надлежности везане за јавне набавке поставља питање које би то тачно послове, мимо оних који су већ одређени другим надлежностима, секретар установе требало да обавља у сарадњи са финансијском службом. Како би се отклонили поменути недостаци, неопходно је код прве надлежности брисати или прецизирати формулацију *и друге послове*. С друге стране, код надлежности која се односи на јавне набавке, неопходно је прецизније одредити улогу секретара установе у поступцима јавних набавки, водећи рачуна о одредбама Закона о јавним набавкама које се односе на спречавање корупције или брисати ову одредбу.

Одредбе о запосленима у установи

Члан 139.

Овај члан тиче се услова за пријем у радни однос у установу. Према ставу 1, један од услова за пријем у радни однос је да лице није правноснажно осуђено за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела из тачно наведених група, односно појединачна кривична дела међу којима су и примање мита и давање мита. Међутим, нејасно је зашто поменути условом, поред кривичних дела примање мита и давање мита, нису обухваћена и остала кривична дела против службене дужности. Наиме, чињеница да је лице које жели да буде примљено у радни однос правноснажно осуђено за неко од ових кривичних дела свакако би морала да представља сметњу да му се то омогући. Имајући у виду наведено, препорука је да се овај услов прецизира тако што ће се предвидети да не може да се прими у радни однос лице које је правноснажно осуђено, поред осталог, за кривична дела против службене дужности и кривична дела против привреде.

Члан 145.

Овај члан односи се на приправника. Ставом 9. прописано је да министар прописује састав комисије Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине пред којом се полаже испит за лиценцу. Оваквим решењем министру је препуштено да самостално регулише питање која је неопходно детаљније уредити законским одредбама. Имајући то у виду, потребно је Нацртом закона, макар у основи, уредити питања састава комисије Министарства или надлежног органа аутономне покрајине пред којом се полаже испит за лиценцу.

Члан 148.

Овим чланом предвиђено је да право на лиценцу имају наставник, васпитач и стручни сарадник који поседују одговарајуће високо образовање, савладан програм увођења у посао и положен испит за лиценцу. Предложеним решењем, међутим, није прописано да услов за стицање лиценце представља неосуђиваност лица за одређена кривична дела, иако такав услов постоји за пријем у радни однос. Додатно, у одредбама о одузимању лиценце наведено је да постојање правноснажне осуђујуће пресуде за одређена кривична дела представља разлог за одузимање лиценце. Како би се отклонио поменути недостатак, потребно је овом одредбом предвидети да право на лиценцу нема лице које је правноснажно осуђено за одређена кривична дела.

Члан 149.

Овим чланом регулисана је суспензија лиценце наставнику, васпитачу и стручном сараднику. Према ставу 8, суспензија лиценце траје најдуже шест месеци. С друге стране, ставом 9. предвиђено је да лицу коме је суспендована лиценца зато што је два пута негативно оцењено од стране различитих просветних саветника *може да се укине суспензија, уколико најкасније у року од шест месеци од достављања решења министра поново положи испит за лиценцу.* Уколико у прописаном року не положи испит за лиценцу, овом лицу, како је наведено, престаје радни однос. Пре свега, указујемо да су предложеним решењем министру и осталим релевантним субјектима дата широка дискрециона овлашћења, с обзиром на то да је укидање суспензије лиценце предвиђено као могућност у описаном случају, а не као обавеза, те да нису прописани критеријуми или елементи критеријума за одлучивање о овом питању. Имајући то у виду, препорука је да се ова одредба измени тако што ће се прописати у којим случајевима је министар, без изузетка, дужан да укине суспензију. Додатно, с обзиром на то да је предвиђено да суспензија лиценце траје најдуже шест месеци, неопходно је прецизирати да се она укида уколико лице током њеног трајања поново положи испит за лиценцу.

Ставом 11. прописано је да се лицу коме је суспендована лиценца зато што се, према извештају просветног саветника, без оправданих разлога није стручно усавршавало, *укида суспензија, ако у року од шест месеци од суспензије достави доказе о одговарајућем стручном усавршавању.* Слично као и у претходном случају, имајући у виду да је предвиђено да суспензија лиценце траје најдуже шест месеци, неопходно је прецизирати да се она укида у овом случају уколико лице током њеног трајања достави доказе о одговарајућем стручном усавршавању.

Члан 150.

Овим чланом делимично је уређено питање одузимања лиценце наставнику, васпитачу и стручном сараднику. Пре свега, указујемо да Нацртом закона нису прописана основна правила поступка одузимања лиценце, нити рокови за поступање релевантних субјеката, па је препорука да се ове одредбе, у том смислу, допуне. С друге стране, према ставу 1, лиценца се одузима лицу, које је, поред осталог, правноснажном пресудом осуђено за следећа кривична дела: насиље у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскрвњење, примање или давање мита, против полне слободe, правног саобраћаја и човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију. Нејасно је, међутим, зашто овим разлогом за одузимање лиценце нису обухваћена, на пример, кривична дела против живота и тела, кривична дела против слобода и права човека и грађанина, те остала кривична дела против

службене дужности (поред кривичних дела примање мита и давање мита). Наиме, чињеница да је наставник, васпитач, или стручни сарадник правноснажно осуђен за неко од ових кривичних дела свакако би требало да представља разлог за одузимање лиценце. Како би се отклонио поменути недостатак, мишљења смо да је овај разлог за одузимање лиценце неопходно допунити навођењем, поред осталих, кривичних дела против живота и тела, против слобода и права човека и грађанина, те осталих кривичних дела против службене дужности (поред кривичних дела примање мита и давање мита).

Члан 151.

Овај члан тиче се стручног усавршавања и професионалног развоја наставника, васпитача и стручног сарадника. Ставом 7. предвиђено је да министар, поред осталог, прописује питања услова, органа који одлучује о стицању звања у току стручног усавршавања и поступка напредовања. На овај начин, министру је препуштено да својим актом у потпуности уреди питања која је неопходно регулисати детаљније законским одредбама. Имајући у виду наведено, потребно је изменити ову одредбу и законским одредбама детаљније уредити питања услова, органа који одлучује о стицању звања у току стручног усавршавања и поступка напредовања.

Члан 153.

Овај члан односи се на преузимање запосленог са листе. Према ставу 1, запослени који је у установи у радном односу на неодређено време, а остао је нераспоређен или има статус запосленог са непуним радним временом, стављањем на листу запослених са које се врши преузимање, остварује право на преузимање са листе. С друге стране, ставом 2. предвиђено је да *пријем у радни однос у установи на основу преузимања са листе прати и контролише посебна радна група коју образује министар*, док је у ставу 3. наведено да при свакој школској управи министар образује радну подгрупу која утврђује постојање услова и даје сагласност за расписивање конкурса. На крају, према ставу 5, *ближе услове за рад* поменутих радних група прописује министар. Имајући у виду наведено, јасно је да Нацртом закона поступак пријема у радни однос на основу преузимања са листе, као и питања формирања, мандата и састава посебне радне групе и радних подгрупа, нису у довољној мери уређена, већ је њихово регулисање препуштено министру. У циљу отклањања овог недостатка, неопходно је законским одредбама детаљније уредити поступак пријема у радни однос на основу преузимања са листе, као и питања формирања, мандата и састава посебне радне групе и радних подгрупа.

Члан 154.

Овим чланом регулисано је заснивање радног односа на неодређено време. Ставом 7. прописано је да директор установе доноси одлуку о избору кандидата у року од осам дана од дана обављања разговора са њима, који спроводи заједно са конкурсном комисијом. Нацртом закона, међутим, нису прописани било какви критеријуми или елементи критеријума за одлучивање о избору кандидата, чиме се директору установе пружају широка дискрециона овлашћења по овом питању. Имајући у виду наведено, препорука је да се законским одредбама пропишу критеријуми или елементи критеријума, којима ће се директор руководити приликом избора кандидата. С друге стране, према ставу 10, ако орган управљања у *утврђеном року не одлучи о приговору*, кандидат може да се обрати надлежном суду у року од 15 дана од дана истека рока за доношење другостепене одлуке. С обзиром на то да није прописан рок за подношење приговора, препорука је да се ова одредба, у том смислу, допуни.

Члан 155.

Овај члан тиче се радног односа на одређено време. Иако је правило да се ова врста радног односа заснива на основу конкурса, који се спроводи на идентичан начин као и код заснивања радног односа на неодређено време, ставом 2. предвиђени су изузеци од овог правила. Конкретно, предвиђена су три случаја када установа може да прими у радни однос на одређено време неко лице без расписивања конкурса. Међутим, осим делимично код извођења верске наставе, у преостала два прописана случаја³ остаје нејасно на који начин и по којим критеријумима ће бити изабрано лице које ће засновати радни однос на одређено време без спроведеног конкурса. Како би се отклонио овај недостатак, мишљења смо да је неопходно или брисати ову одредбу или законским одредбама прецизније уредити поступак и критеријуме за избор лица које ће засновати радни однос на одређено време без спроведеног конкурса.

Према ставу 9, у установи од посебног интереса *може да се ангажује наставник или асистент одговарајуће високошколске установе или запослени у научном институту с одговарајућим звањем, на одређено време за сваку школску годину, за највише 30% од пуног радног времена, уз сагласност министра.* С обзиром на то да нису прописани критеријуми за давање сагласности, министру су дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. У циљу отклањања поменутог недостатка, потребно је Нацртом закона предвидети критеријуме за одлучивање о давању сагласности да установа од посебног интереса ангажује наставника или асистента одговарајуће високошколске установе или запосленог у научном институту.

Члан 156.

Овим чланом прописано је да установа може да уговори пробни рад са наставником, васпитачем и стручним сарадником који има лиценцу и који се прима у радни однос на неодређено време, као и, *изузетно*, у случају пријема у радни однос на одређено време. Дакле, предложеним решењем уговарање пробног рада предвиђено је као могућност, а не као обавеза установе, приликом заснивања радног односа. С обзиром на то да овим одредбама нису прописани критеријуми за одлучивање о уговарању пробног рада, установи су остављена широка дискрециона овлашћења по овом питању. Имајући у виду наведено, неопходно је изменити овај члан прописивањем да је уговарање пробног рада обавезно или, уместо тога, прописивањем критеријума за одлучивање о уговарању пробног рада.

Члан 166.

Овај члан односи се на дисциплинске мере. Према ставу 1, међу мерама које се могу изрећи за тежу повреду радне обавезе и повреду одређених забрана предвиђених Нацртом закона налази се писана опомена. Међутим, приликом навођења мера које ће се изрећи запосленом за конкретне теже повреде радне обавезе или одређених забрана, ова дисциплинска мера се не наводи. Имајући у виду наведено, као и карактер повреда радних обавеза или забрана о којима је реч, мишљења смо да је у ставу 1. потребно избрисати писану опомену са листе могућих дисциплинских мера.

---

³ Ради замене одсутног запосленог до 60 дана и до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс за пријем у радни однос на неодређено време, а најкасније до 31. августа текуће школске године.

Одредбе о надзору

Члан 171.

Овим чланом регулисани су услови за просветног саветника. Међу прописаним условима налазе се и *остварени резултати у развоју образовања и васпитања и стечен професионални углед*, као и *стручни радови објављени у међународним или домаћим часописима или зборницима са рецензијом*, односно одобрени уџбеник, приручник или друго наставно средство. Поменути услови нису довољно прецизни и подложни су различитим тумачењима у пракси - на пример, нејасно је колико објављених стручних радова је неопходно да би се сматрало да неко лице испуњава услове за просветног саветника. Додатан проблем представља чињеница да Нацртом закона нису предвиђени критеријуми који ће се користити приликом одлучивања о избору просветног саветника, нити су прописана основна правила за овај избор, чиме се министру пружају широка дискрециона овлашћења по овим питањима. Имајући у виду наведено, неопходно је овим одредбама прецизно одредити услове за избор просветног саветника, те макар на основном нивоу уредити поступак и критеријуме за тај избор.

Члан 172.

Овим чланом уређен је положај саветника – спољног сарадника. Ставом 3. предвиђено је да министар врши избор саветника решењем, на основу конкурса, односно на предлог просветног саветника или завода. Нацртом закона, међутим, нису прописани прецизни критеријуми за избор саветника, нити су уређена основна правила поступка, чиме су субјектима који учествују у избору дата широка дискрециона овлашћења. Како би се отклонио овај недостатак, мишљења смо да је неопходно законским одредбама прецизније уредити поступак и критеријуме за избор саветника.

Ставом 11. прописано је да саветник *може да буде искључен са листе ако се на основу вредновања рада оцени да задатке не извршава на квалитетан начин*. Предложеним решењем, дакле, искључење саветника са листе прописано је као могућност, а не као обавеза. Имајући у виду да је формулација *не извршава задатке на квалитетан начин* подложна различитим тумачењима, као и да нису прописани јасни критеријуми за одлучивање о искључењу, јасно је да су министру дата широка дискрециона овлашћења по овом питању. У циљу отклањања поменутог недостатка, потребно је предвидети када ће саветник бити искључен са листе, без изузетка, односно одредити прецизне критеријуме за одлучивање о овом питању.

Одредбе о евиденцијама у образовању и васпитању

Члан 178.

Овај члан односи се на регистар установа. Према ставу 3, сви подаци из овог регистра су отворени подаци, јавно доступни на званичној интернет страници Министарства у машински обрадивом облику за коришћење и даље објављивање, *осим података о финансијским средствима која се стичу из буџета Републике Србије и јединице локалне самоуправе и података о приходима од проширене делатности и њиховом трошењу*. Предложеним решењем није обезбеђен одговарајући ниво транспарентности података о раду установа. Наиме, јавности није омогућен одговарајући увид у податке који се односе на располагање финансијским средствима која се стичу из републичког буџета, односно буџета локалне самоуправе. Како би се отклонио поменути недостатак, неопходно је изменити ову одредбу и

предвидети да су јавно доступни у машински обрадивом облику за коришћење и даље објављивање и подаци о раду установе који се тичу располагања стеченим финансијским средствима из републичког и буџета јединице локалне самоуправе, односно подаци о приходима од проширене делатности и њиховом трошењу.

Одредбе о финансирању делатности установа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе

Члан 190.

Овај члан тиче се обезбеђивања средстава за виши квалитет образовања. Ставом 1. и ставом 2. прописано је да установа може, поред осталог, учешћем донатора и спонзора да обезбеди средства за виши квалитет у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, као и да родитељи деце и ученика могу добровољним учешћем да обезбеђују ова средства. Нацрт закона, дакле, не садржи одредбе о ограничењима у погледу пријема средстава од донатора и спонзора. С обзиром на то да пријем донација може бити проблематичан уколико се у улози поклонодавца нађу родитељи деце о чијем статусу и успеху одлучују запослени у установи, тј. у случају када може доћи до утицаја на законитост, непристрасност и објективност рада установе, мишљења смо да је неопходно изменити ове одредбе и предвидети потребна ограничења.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 198.

Овим чланом предвиђено је да ће Влада, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, утврдити мрежу средњих школа, као и да ће у року од шест месеци утврдити критеријуме за доношење мреже предшколских установа и основних школа. С друге стране, предложено је да јединица локалне самоуправе, у року од годину дана од дана утврђивања поменутих критеријума, утврди мрежу предшколских установа и основних школа на свом подручју. С обзиром на то да је утврђивање мрежа предшколских установа и основних школа, односно средњих школа неопходно за примену одредаба Нацрта закона, мишљења смо да је предложени рок за доношење ових аката Владе и јединице локалне самоуправе предуг и да би требало одредити примеренији краћи рок.

Члан 200.

Овим чланом прописано је да ће министар донети подзаконске акте у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона, осим програма завршних испита у стручној школи, које ће донети до краја школске 2016/2017. године; програма опште, стручне и уметничке матуре, које ће донети до краја школске 2016/2017. године, те подзаконског акта из члана 187. став 4, који ће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Имајући у виду да је без благовременог доношења иначе великог броја подзаконских аката министра онемогућено потпуно и адекватно спровођење одредаба Нацрта закона, неопходно је да они буду припремљени и донети у краћем року од предвиђених – једне године, односно шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

III Закључак

Предмет Нацрта закона су основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих, друга питања од значаја за образовање и васпитање, као и

радни односи запослених у установи.

Предложеним решењима нису, или нису потпуности, обухваћене све потребне измене, на које је указано у Националној стратегији за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године и Ревидираном акционим планом за њено спровођење. Поред тога, Нацрт закона садржи и низ других недостатака и ризика корупције, који се, пре свега односе на употребу непрецизних формулација; непостојање прецизно одређених услова и/или критеријума или елемената критеријума за предлагање, избор или именовање лица за чланове разних колективних тела, функције или радно ангажовање; давање широких дискреционих овлашћења установама и министру, као и препуштање министру да велики број значајних питања уреди својим актима, иако је неопходно да та питања буду детаљније регулисана законским одредбама.

Агенција за борбу против корупције сматра да би отклањање идентификованих недостатака и ризика корупције допринело стварању адекватног правног оквира у области система образовања и васпитања, као и остварењу циљева из стратешких докумената за борбу против корупције.

Београд, 04. август 2017. године